

Türkiye Florası

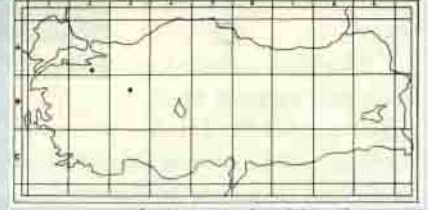
Bryoria fuscencens

Lecanorales/ Alectoriace

Tallus 5-15 nadiren 30-65 cm uzunluğunda, 0.5-0.8 mm çapında, düzensiz dikotomik dallanma gösteren ipliklerden oluşur.

Tallus rengi soluk, koyu kahverengi nadiren siyahımsı, bazal kısımlar biraz daha soluk renktedir. Daire ya da elips şeklindeki sorerler genellikle çok, bazen seyrek olabilir. Bu tür, koyukahverengi-siyahımsı parlak ince ipliksi yapısı ile diğer dalı likenlerden kolayca ayrılabilir. Bu ince iplikler üzerindeki küçük buz taneciklerini çağrıştıran üreme birimleri soraller de bu türü ayırtetmede kullanılan bir özelliktir.

• Bryoria fuscencens'in Türkiye'deki yayılışı

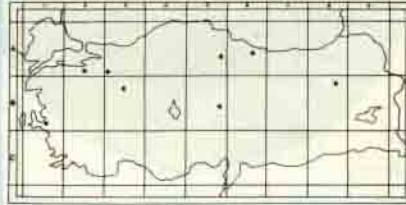
Çanak şeklindeki üreme organları olan apotesyuma nadiren rastlanır. İğne ve geniş yapraklı ağaçların asitli kabukları üzerinde, silisli kayalarda ve duvarlar üzerinde karayosunları ile birlikte görülür. SO₂'nin neden olduğu hava kirliliğine duyarlı olduğu için hava kirliliğinin yoğun olduğu bölgelerde yayılışı tehdit altında bulunmaktadır.

Lecanora muralis

Lecanorales / Lecanoraceae

Plakoid talluslu, yaklaşık 10 cm çapına kadar büyüeyebilen rozet formunda bir likindir.

Kenarları küçük yapraksı, orta kısmı kabuksu özellikteki tallusun üzerinde geliştiği zemine yapışık olması nedeniyle, kirleticiler ile temas eden yüzeyinin dalı türlere göre daha az olması bu türü hava kirliliğine dirençli kılmaktadır. Yeşilimsi sarı, sarı-kahve-

• Lecanora muralis'in Türkiye'deki yayılışı

rengi olan loplu tallus kireçli zeminlerde, evlerin kiremitleri ve duvarları üzerinde ayrıca tozlu ve besin maddelerince zengin olan ağaç kabukları üzerinde

çeşitli büyüklükteki dairesel şekilli madalyonlara benzer yapılar oluşturur. Merkezde bulunan çok sayıda daire-

sel şekilli apotesyumlar, üzerine un dökülmüş gibi görünen kenar yaprakları ile koruma altına alınmıştır.

Parmelia sulcata Taylor

Lecanorales/ Parmeliaceae

Tallus 5-20 cm çapında rozet oluşturur. Tallus rengi gri-beyaz, gri-yeşil, bazen kısmen beyaz, unsv ve ovalden uzuna kadar değişen şekillerdedir.

Soraller uzun çizgi şeklinde tallus üzerinde ya da kenarlarında bulunur. Loplar 0.5 cm'den büyüktür.

Ağaç, kaya ve bazen toprak üzerinde gelişebilen, loplarının üzerindeki kabuk çatlakları

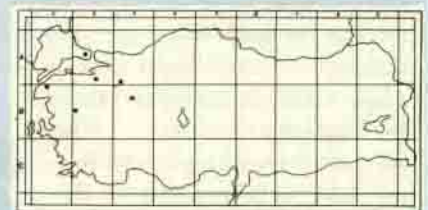

ile çok yaşlı yaprak veya yaprakcıkları andıran daire şeklinde kümeler oluşturan bir liken türüdür.

Kabuk üzerindeki bu çatlaklar, bal peteği şeklinde damarlanma oluşturur. Yüksek bitkilerin tutunma organı olan köklere karşılık bu li-

ken türünde lopların siyah renkli alt yüzeyinde iğne şeklinde bazen çatallı olan rizinler bulunur.

Besleyici maddelerin zengin olduğu zeminleri tercih ettiği için ülkemizde özellikle tarım yapılan arazilerdeki çok yıllık ağaçların gövdesinde veya tarım arazisi çevresindeki ağaçları kaplayan gri renkli bir manto gibidir.

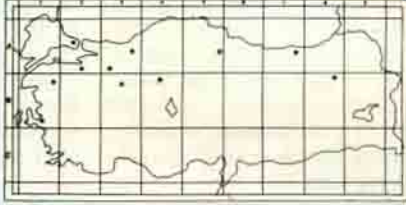

• Parmelia sulcata'nın Türkiye'deki yayılışı

Pseudevernia furfuracea

Lecanorales/ Parmeliaceae

Ülkemizde hava kirliliğinin çok yüksek düzeyde olmadığı bölgelerdeki çam veya geniş yapraklı ağaçlar üzerinde 1-4 mm genişliğinde ve 15 cm uzunluğa kadar uzayabilen şeritlerden oluşan bir liken türüdür.

• Pseudevernia furfuracea'nın Türkiye'deki yayılışı.

Şeritlere kadife görünümünü veren izidlerin varlığı ile kolayca tanınabilir.

Geniş yayılış gösterebilen bu tür hava kirliliğinden çok fazla etkilenmediği için günümüzün büyük şehir merkezlerinde pek görülmez. Daha çok temiz atmosferli bölgelerdeki ağaçlar üzerinde bulunmaktadır. Bu nedenle de şehirde bulunan örneklerini, dekoratif amaçlar için kullanılan potporiler içinde görmekteyiz.

Rhizocarpon geographicum

Lecanorales / Rhizocarpaceae

Tallusu 15 cm çapına kadar gelişebilen, iyi gelişmiş siyah hipotaluslu, parlak sarı-yeşil veya daha seyrek olarak yeşilimsi-grimsi ya da turuncu-sarı renklerde mat veya parlak, köşeli areollü bir liken türüdür.

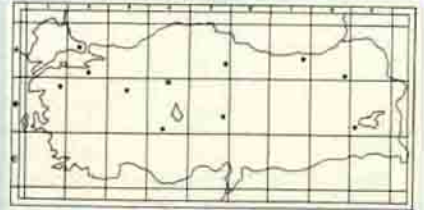
Apotesyum yuvarlak veya köşeli siyah renktedir. Deniz seviyesinden dağların yüksek bölgelerine kadar silisli

kayalar, duvarlar, güneşli substratlarda yaygın, son derece polimorfik bir türdür.

Bazı yörelerde "Kına Yosunu, Kaya Yosunu" gibi isimlerle alan bu liken türü-

nün kayaların üzerinde oluşturduğu şekiller haritayı andırıldığı için kaynaklarda harita likeni olarak da adı geçmektedir. Kaya üzerindeki bu objelere bir miktar su ile beraber taş parçası sürtüldüğünde, liken renginden dolayı oluşan sarımsı yeşilimsi sıvı

• Rhizocarpon geographicum'un Türkiye'deki yayılışı.

ellerde, bir süre çıkmayan renk değişimi yapar. Bu nedenle de bu sıvı kına olarak isimlendirilmektedir. Kabuksu yapıdaki liken üzerinde görülen çok sayıda siyah nokta şeklindeki apotesyumlar ve tallusu sınırlayan, bölmelere ayrıran siyah şerit (ilk tallus) ise bu doğa tablosuna ayrı bir güzellik katmaktadır.

Xanthoria parietina

Teloschistales /Teloschistaceae

Tallusu 15 cm çapına kadar gelişebilen sarı-turuncu (gölgede gelişen örnekler gri-yeşil) renkli basık, biraz dalgalı kenarlı loplardan oluşan rozet for-

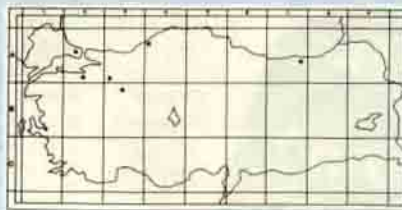
munda yapraklı bir türdür. Apotesyumlar çok sayıda, 4 mm çapına kadar, gençken konkav, olgunlaştığında hemen hemen düz şekilli, tallusla aynı renkte olan tallus kenarı içerir.

Besin maddelerince zengin çok çeşitli substratlarda (ağaç, kiremit, silisli ve kalkerli kayalarda) geniş yayılışı olan bir türdür. Hava kirliliğine en dayanıklı türlerden birisidir. Sadece güneş ışınları türün yaprak renginin değişimi-

ne neden olmaktadır. Eski yıllarda, renginden dolayı sarılık hastalığının tedavisinde kullanılmıştır. Ağaç gövdeleri, dalları, kuş pislikleri ile kirlenmiş, diğer bir ifadeyle gübrelenmiş kayalar, evlerin duvarlarında vb. ortamlarda görülebilen, tanınması çok kolay olan bir türdür.

S.Öztürk

Kaynaklar
Güner H. Likenlerin Biyolojisi ve Ege Bölgesinde Bulunan Bazı Liken Türleri, Ege Üniv.Fen Fak. No:92, 1986.
Özdemir A. Bilecik İli Likenleri, Doğa Tr.J.of Botany, 14, 1990.
Özdemir A. Eskişehir İli Likenleri, Doğa Tr.J.of Botany, 15, 1991.
Öztürk A., Asian A. Oltu (Erzurum) Yöresine Ait Liken Florası Üzerine Araştırmalar, XI Biyoloji Kongresi, Elazığ, 1992.
Öztürk S. Uludağ'ın Kabuksu ve Dalsi Likenleri Üzerine Bir Araştırma, Doğa Tr.J.of Botany, 16, 1992.

• Xanthoria parietina'nın Türkiye'deki yayılışı.